

Hlavně různé druhy dýní...

ZKUŠENOSTI PĚSTITELŮ A RADY

Během měsíce října a listopadu se nám na Gengelu scházejí dopisy a balíčky se semínky od Vás, pěstitelů biodiverzitních odrůd. Někdy jsou zásilky objemnější, jindy hubenější, ale za všemi je vidět kus poctivé práce při domácím semenaření. Zajímavé a podnětné jsou i průvodní listy, které zasíláte spolu s namoženými semínky. Na konci roku proto od Vás již tradičně vybíráme postřehy, zkušenosti i podněty. K úryvkům přidáváme také kratší či delší komentář pro vysvětlení.

Znovuobjevená lnička

Začneme třeba lničkou setou, což je starobylá olejnína pěstovaná už v období neolitu před několika tisíci lety. Zatímco dříve sloužila jako zdroj oleje, dnes na zahrádce využijeme spíše její pikantní nať.

„Lnička vyšla krásně, rychle a do salátů byla výborná. Stihla jsem ještě druhou sklizeň. Po vyčištění semen jsem zbytky vysypala na sklizený záhon a vyrostl mi ještě zelený kobereček. Jak se tak dívám na semena a děložní lístky, připomněly mi tu řeřichu, co se seje doma na vatě“

Správný postřeh, protože lnička je opravdu blízce příbuzná s řeřichou a má podobné vlastnosti. Je stejně nenáročná a chuťově ji připomíná, má příjemně ostrou chuť. Rychle klíčí i roste a poskytne i vícero sklizní. Naklíčená lnička poslouží výborně na posypání chleba s máslem či do salátů, kde využijeme i větší zelenou nať z venkovního záhonu. Lnička je tak pěkným příkladem, jak pradávná olejnína našla znovu cestu do lidského jídelníčku.

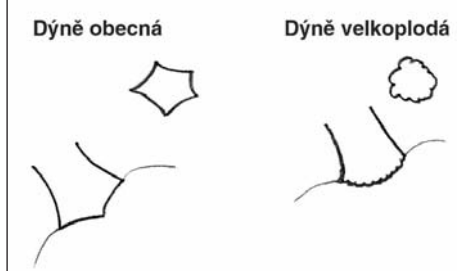
Zralé tobočky lničky obsahují semínka, která lze naklíčovat doma na vatě, stejně jako známější řeřichu

Kvěť cukrového hrachu rodinné odrůdy „Hejzlarová“

...špagetová je velice silná kultura

Hojně pěstovanou plodinou je naopak tykev turek neboli lidově dýně. Jeden pěstitel z úrodné střední Moravy k nim např. píše: „Ze zeleniny pěstuji... hlavně různé druhy dýní. Letos se mně jich podařilo vypěstovat asi 200 kusů, a to: hokaido, podkovy (semínka bych zaslal později), špagetové různé velikosti a barvy. Původně jsem sel i cukety – zelené, ... žluté, ale špagetová je velice silná kultura a z obyčejných cuket se staly špagetové. I podkovy začínají lehce podléhat. Nejsilnější zůstává hokkai-

Konec stonku na plodu zelené cukety má hranatý průřez zatímco u hokaida oválný

do, co se týká odolnosti vůči špagetovým dýním. Skladovatelnost špagetových dýní, hokkaid je u některých kusů až do května či června... „

Nejasnosti a dotazy kolem křížení dýní se ve vašich listech objevily vícekrát, a proto snad bude věci ku prospěchu malé vysvětlení. Na otázku, která dýně se kříží s kterou, lze nalézt odpověď v botanickém zařazení jednotlivých tykví. Nejčastěji se u nás pěstují dýně náležející do dvou botanických druhů, a to dýně obecná (*Cucurbita pepo*) a dýně velkoplodá (*Cucurbita maxima*). V rámci jednoho druhu se různé typy dýní kříží velmi snadno a ochotně, druhy mezi sebou však ne nebo jen výjimečně.

K dýni obecné patří např. známé zelené, žluté i vícebarevné cukety, patizony, nazývané někdy v zahraničí dle svého tvaru „UFO-dýně“, dále oblíbená dýně špagetová, jejíž dužina se po uvaření vcelku rozpadá na „špagety“, a také typy dýně olejné, jež je pěstovaná především pro sklizeň olejnatých semen bez tvrdé slupky. K dýni velkoplodé patří například stále populárnější a v poslední době hojněji pěstovaná dýně hokkaido (viz např. také inspirativní recepty na její přípravu z pera plavčíka Daniela v minulých Bio), ale také třeba známá dýně pečárka ze Slovenska. Vedle sebe tak lze na záhon celkem bezpečně a bez nebezpečí křížení vysazovat cuketu vedle hokkaida. Ne však například cuketu a dýni špagetovou, jak svědčí i výše uvedený citát z dopisu.

Na místě je otázka, jak poznám, ke kterému druhu dýně náleží? Pokud kupujeme osivo dýně v obchodě mělo by být její botanické zařazení uvedeno na sáčku se semínky. Pokud získáme plody či osivo od přátel, sousedů apod., lze dýně určit podle jejich morfologických znaků. Vzájemně se oba druhy liší listy, semeny, květy apod. Asi nejjednodušším a nejspolehlivějším, a pro běžnou praxi velmi významným, znakem je ale tvar stonku (stopky) u plodu. U dýně obecné má stonek plodu na průřezu zřetelně pětihranný tvar (příp. i vícehraný), zatímco u dýně velkoplodé je průřez stopky oválný, kulatý bez hran – viz kresba a foto.

Pokračování na vedl. straně

